

**Podpůrné služby pro biologické rodiny -
prevence umístění dítěte do náhradní péče**

Aimálthea

Děti potřebují rodinu!

Situace v ČR

- Přerušení vývoje sociální práce po dobu 40 let.
- Neexistence preventivních služeb v oblasti péče o děti.
- Mnoho dětí v ústavech – od novorozeňat.
- Nedostatek financí na prevenci, drahé pobytové služby.
- Rezortní roztříštěnost.
- Chybí jednotný systém včasného zachytu.

Aimálthea

Děti potřebují rodinu!

Kdo – co je Amalthea

- Existuje 18 let, je tedy plnoletá.
- Působí v Pardubickém kraji
- 2 střediska – Chrudim, Ústí nad Orlicí
- Služby pro 120 biologických a 80 náhradních rodin ročně
- Věnuje se i oblasti předškolního vzdělávání znevýhodněných dětí
- 30 zaměstnanců

Aimálthea

Děti potřebují rodinu!

Naše začátky

- První vznikly služby pro pěstouny, následně služby pro biologické rodiny.
- Služby pro pěstouny byly dobrovolné – motivace, podpora.
- Pěstounství nebylo honorováno.
- Uvědomění, že bez pomoci biologickým rodinám se situace dětí nezlepší.
- Snaha o provázanost s OSPOD.
- Spolupráce s LUMOS, zahraniční stáže, inspirace.

Amálthea

Děti potřebují rodinu!

Kde jsme nyní - příběh 8-leté Marušky

Rodina se skládá z matky, nevl. otce a 4 mladších sourozenců. Žijí ve vyloučené lokalitě, v malém bytě, opakovaně se stěhovali. Otec pracuje příležitostně a na černo, matka je 8 let na rodičovské dovolené.

Rodina je zadlužená, dluhy nesplácují. S penězi nevycházejí, dluží za nájem, někdy nemají ani na základní potraviny či léky.

Maruška chodí do třetí třídy a už do třetí školy. Ve škole se jí nedaří, zaostává oproti spolužákům, předškolní vzdělávání neabsolvovala. Rodiče jí se školou nepomáhají.

Maruška nemá kamarády, ve škole se jí děti posmívají pro její romský původ, chybějící vybavení či staré a špinavé oblečení. Ve škole bývá unavená, někdy usne při výuce.

Nemá zajištěné školní stravování, řešila se krádež svačín spolužákům. Nenavštěvuje žádné volnočasové aktivity, na společné školní akce nemá rodina finance, Maruška se jich tedy neúčastní.

Otec často požívá alkohol, následně v domácnosti vznikají hádky, doprovázené oboustranným násilím. Matka je z péče 4 dětí vyčerpaná, otec se nezapojuje. Občas matka používá vůči dětem fyzické tresty.

Do evidence OSPOD se rodina dostala poté, co k nim sousedé přivolali policii pro domácí násilí. Ukázalo se, že konflikty jsou časté, děti jsou jejich svědkem. Najevo vyšlo i zanedbávání školní docházky u 2 nejstarších dětí.

Pracovnice OSPOD matce nabídla podpůrnou službu, aby se situace v rodině urovnala a nedocházelo k ohrožování dětí. Otec byl zásadně proti, matce se rovněž nechtělo s nikým spolupracovat. Se sociálními pracovníky neměla z minulosti dobré zkušenosti.

Co jsme dělali:

1) Motivace

- Kontakt se všemi členy rodiny.
- Zaměření na matku, které rodinná situace nevyhovovala a chtěla pro děti lepší život.
- Využití prvků motivačních , po 3 návštěvách se spoluprací souhlasila.
- Pracovnice navázala kontakt se všemi dětmi, včetně nejmladšího 2-letého.
- Když matka viděla, jak pracovnice s dětmi mluví, spolupráce se již tolik neobávala.
- Otec nadále spolupracovat nechtěl, popíral svůj problém s alkoholem, ale nakonec mu nevadilo, že do rodiny bude někdo docházet.

2) Vyhodnocení

- Mapování situace, vyhodnocení rizik a silných stránek rodiny.
- Stanovení podmínek ze strany OSPOD.
- Analýza.
- Stanovení základních cílů – společně s rodinou.
- **Rizika:** dítě je účastníkem domácího násilí – souvisí s užíváním alkoholu otcem; nestabilita – hrozící ztráta bydlení, časté změny školy; dítě se nerozvíjí dle svých schopností.
- **Silné stránky:** pevná citová vazba mezi dětmi a matkou, dobré vztahy mezi sourozenci, zájem matky o řešení situace a spolupráci s odborníky, existence širší rodiny.

3) Plánování

Společně s rodinou (matkou) stanoveny základní cíle:

- minimalizace konfliktů,
- vytvoření plánu pro zajištění bezpečí dětí,
- nepoužívání fyzických trestů
- finanční a tím bytová stabilizace,
- rozvoj dítěte – ve spolupráci se školou

Otec se vyhýbá, nabídky na podpůrné programy pro závislé osoby odmítá.

4) Vlastní podpora rodiny

- pravidelné návštěvy soc. pracovníka,
- posilování kompetencí matky (vč. sebedůvěry k řešení situace s partnerem),
- práce s dětmi a jejich situací v konfliktech rodičů,
- rozvoj Marušky (vč. podpory vzdělávání)
- matka

Interaktivní případová konference (IPK)

Jak se děti v rodině cítí,

co by potřebovaly,

co by potřebovala Maruška ve škole, aby lépe prospívala a cítila se tam lépe.

Účastnila se: matka, děti, soc. pracovník, třídní učitelka, výchovný poradce

Rodinná konference (RK)

Jak zajistit bezpečí dětí,

jak pomoci matce s péčí o děti,

jak podpořit Marušku ve škole a ve volném čase.

5) Ukončení

- Spolupráce trvala 1,5 roku.
- Situace se stabilizovala, konflikty nejsou časté, otec nastoupil do zaměstnání a tím se zlepšila i finanční situace rodiny.
- Maruška se zlepšila ve škole, dochází do volnočasového kroužku, má nové kamarády. Bude pokračovat v doučování.
- Nabízenou terapeutickou podporu matka s Maruškou nevyužily, nabídka zůstává otevřená.
- Otce se zapojit nepodařilo, problém s alkoholem přetrvává, ale přesto se mu daří si udržet zaměstnání. Respektuje však více potřeby dětí a pokud pije, zůstává mimo domov.

Co považujeme za důležité:

- Zmapování situace
- Práce s motivací
- Důraz na situaci dětí a práci s nimi.
- Zaměření na největší ohrožení – násilí, fyzické tresty, konflikty.
- Hledání podpůrných zdrojů – pro rodiče i děti.
- Zapojení širší rodiny.
- Participace rodiny a dětí na řešení jejich situace.

Co je potřeba v SAS zlepšovat:

- Zaměření na silné stránky.
- Stanovení podmínek – formulování zásadního problému.
- Participace – zapojování dětí, širší rodiny.
- Vyváženost podpory a kontroly.
- Spolupráce – OSPOD, NO, školská a zdravotní zařízení.

Diskuze:

- Co Vás k příběhu napadá? Udělali byste něco jinak?
- Jak vnímáte vy participaci rodiny a dětí?
- Jaká je optimální spolupráce mezi OSPOD a SAS?
- Jaké využíváte ve své práci nástroje a jaké s nimi máte zkušenosti?
- Co vnímáte jako silné/slabé stránky v podpoře rodin?
- Kam se dle Vás má/může podpora rodin v ČR posouvat?

Děti potřebují rodinu!

Děkuji za pozornost.

Jana Ženíšková

jana.zeniskova@amalthea.cz

Amálthea

Děti potřebují rodinu!

